HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

1 august 2025 *

„Recurs – Mediu și protecția sănătății umane – Regulamentul (CE) nr. 1272/2008 – Clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și a amestecurilor – Regulamentul delegat (UE) 2020/217 – Clasificarea dioxidului de titan sub formă de pulbere care conține 1 % sau mai mult particule cu un diametru aerodinamic egal sau mai mic de 10 μm – Criterii de clasificare a unei substanțe ca fiind cancerigen – Fiabilitatea și acceptabilitatea studiilor științifice – Calculul supraîncărcării cu particule a plămânilor – Caracter «decisiv» al datelor unui studiu științific – Denaturarea elementelor de probă – Eroare de drept – Alegerea parametrilor de calcul – Densitatea particulelor – Apreciere de natură științifică – Depășirea limitelor controlului jurisdicțional – Noțiunea de «proprietăți intrinsece» – Motive neesențiale”

În cauzele conexate C-71/23 P și C-82/23 P,

având ca obiect două recursuri formulate în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introduse la 8 și la 14 februarie 2023,

Republica Franceză, reprezentată inițial de G. Bain, J.-L. Carré și B. Fodda, apoi de G. Bain, B. Fodda și B. Travard și, în sfârșit, de P. Chansou, B. Fodda și B. Travard, în calitate de agenți,

reclamantă în cauza C-71/23 P,

Comisia Europeană, reprezentată de A. Dawes, S. Delaude, R. Lindenthal și M. Noll-Ehlers, în calitate de agenți,

reclamantă în cauza C-82/23 P,

celelalte părți din procedură fiind:

CWS Powder Coatings GmbH, cu sediul în Düren (Germania),

Brillux GmbH & Co. KG, cu sediul în Münster (Germania),

Daw SE, cu sediul în Ober-Ramstadt (Germania),

reprezentate de V. Lemonnier și C. Wagner, Rechtsanwälte, și R. van der Hout, advocaat,

reclamante în primă instanță,

Billions Europe Ltd, cu sediul în Stockton-on-Tees (Regatul Unit),

* Limbile de procedură: germana și engleza.

Cinkarna Metalurško-kemična Industrija Celje d.d. (Cinkarna Celje d.d.), cu sediul în Celje (Slovenia),

Evonik Operations GmbH, cu sediul în Essen (Germania),

Kronos Titan GmbH, cu sediul în Leverkusen (Germania),

Precheza a.s., cu sediul în Přerov (Republica Cehă),

Tayca Corp., cu sediul în Osaka (Japonia),

Tronox Pigments (Holland) BV, cu sediul în Rozenburg (Țările de Jos),

Venator Germany GmbH, cu sediul în Duisburg (Germania),

reprezentate inițial de P. Chopova-Leprêtre, T. Delille și J.-P. Montfort, avocats, și apoi de P. Chopova-Leprêtre și J.-P. Montfort, avocats,

reclamante și interveniente în primă instanță,

Comisia Europeană, reprezentată de A. Dawes, S. Delaude, R. Lindenthal și M. Noll-Ehlers, în calitate de agenți (C-71/23 P),

pârâtă în primă instanță,

Regatul Danemarcei,

Republica Franceză, reprezentată inițial de G. Bain, J.-L. Carré și B. Fodda, apoi de G. Bain, B. Fodda și B. Travard și, în sfârșit, de P. Chansou, B. Fodda și B. Travard, în calitate de agenți (C-82/23 P),

Regatul Țărilor de Jos, reprezentat de M. K. Bulterman și C. S. Schillemans, în calitate de agenți,

Republica Slovenia,

Regatul Suediei, reprezentat de H. Eklinder, F.-L. Göransson, C. Meyer-Seitz, A. Runeskjöld, M. Salborn Hodgson, R. Shahsavan Eriksson, H. Shev și O. Simonsson, în calitate de agenți,

Parlamentul European,

Consiliul Uniunii Europene,

Agenția Europeană pentru Produse Chimice (ECHA), reprezentată de W. Broere, A. Hautamäki, M. Heikkilä, C. Jacquet și J.-P. Trnka, în calitate de agenți,

Sto SE & Co. KGaA, fostă Sto AG, cu sediul în Stühlingen (Germania),

Ettengruber GmbH Abbruch und Tiefbau, cu sediul în Dachau (Germania),

Ettengruber GmbH Recycling und Verwertung, cu sediul în Dachau,

TIGER Coatings GmbH & Co. KG, cu sediul în Wels (Austria),

Rembrandtin Coatings GmbH, cu sediul în Viena (Austria),

reprezentate de V. Lemonnier și C. Wagner, Rechtsanwälte, și R. van der Hout, advocaat,

Conseil européen de l'industrie chimique – European Chemical Industry Council (Cefic), cu sediul în Bruxelles (Belgia), reprezentat inițial de D. Abrahams, Z. Romata și H. Widemann, avocats, și apoi de D. Abrahams și Z. Romata, avocats,

Conseil Européen de l'Industrie des Peintures, des Encres d'Imprimerie și des Couleurs d'Art (Consiliul European al Industriei Vopselelor, Cernelurilor Tipografice și Vopselelor pentru Arte Plastice) (CEPE), cu sediul în Bruxelles,

British Coatings Federation Ltd (BCF), cu sediul în Coventry (Regatul Unit),

American Coatings Association, Inc. (ACA), cu sediul în Washington (Statele Unite),

reprezentate de I. Antypas și D. Waelbroeck, avocats,

Mytilineos SA, cu sediul în Maroussi (Grecia),

Delfi-Distomon Anonymos Metalleytiki Etaireia, cu sediul în Maroussi,

interveniente în primă instanță,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din doamna M. L. Arastey Sahún, președintă de cameră, domnii D. Gratsias (raportor), J. Passer, B. Smulders și N. Fenger, judecători,

avocat general: doamna T. Ćapeta,

grefier: doamna M. Krausenböck, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 7 noiembrie 2024,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 6 februarie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursurile formulate, Republica Franceză și, respectiv, Comisia Europeană solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 23 noiembrie 2022, CWS Powder Coatings ș.a./Comisia (T-279/20, T-283/20 și T-288/20, denumită în continuare „hotărârea atacată", EU:T:2022:725), prin care acesta a anulat Regulamentul delegat (UE) 2020/217 al Comisiei din 4 octombrie 2019 de modificare, în vederea adaptării la progresul tehnic și științific, a Regulamentului (CE) nr. 1272/2008 al Parlamentului European și al Consiliului privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și a amestecurilor și de rectificare a

regulamentului menționat (JO 2020, L 44, p. 1, rectificare în JO 2021, L 214, p. 72, denumit în continuare „regulamentul în litigiu”), în ceea ce privește clasificarea și etichetarea armonizate ale dioxidului de titan sub formă de pulbere care conține 1 % sau mai mult particule cu un diametru aerodinamic egal sau mai mic de 10 μm (denumite în continuare „clasificarea și etichetarea contestate”).

Cadrul juridic

2 Articolul 1 din Regulamentul (CE) nr. 1272/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2008 privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și a amestecurilor, de modificare și de abrogare a Directivelor 67/548/CEE și 1999/45/CE, precum și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1907/2006 (JO 2008, L 353, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2019/1243 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 iunie 2019 (JO 2019, L 198, p. 241) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1272/2008”), intitulat „Scopul și domeniul de aplicare”, prevede la alineatul (1):

„Scopul prezentului regulament îl constituie garantarea unui înalt nivel de protecție a sănătății oamenilor și a mediului, precum și libera circulație a substanțelor, amestecurilor și articolelor, menționate la articolul 4 alineatul (8) prin:

(a) armonizarea criteriilor de clasificare a substanțelor și amestecurilor și a regulilor privind etichetarea și ambalarea substanțelor și amestecurilor periculoase;

[…]

(d) stabilirea unei liste de substanțe cu elementele de clasificare și etichetare armonizate la nivel comunitar în partea 3 din anexa VI;

[…]”

3 Potrivit articolului 2 din Regulamentul nr. 1272/2008, intitulat „Definiții”:

„În sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

1. «clasă de pericol» înseamnă pericolul de natură fizică, pentru sănătate sau pentru mediu;

2. «categorie de pericol» înseamnă diviziunea criteriilor din cadrul fiecărei clase de pericol, specificându-se gravitatea pericolului;

[…]”

4 Articolul 3 din acest regulament, intitulat „Substanțe și amestecuri periculoase și specificarea claselor de pericol”, prevede:

„O substanță sau un amestec care respectă criteriile privind pericolele fizice, pentru sănătate sau pentru mediu, stabilite în părțile 2-5 din anexa I, este considerat periculoasă (periculos) și se clasifică în raport cu clasele de pericol corespunzătoare prevăzute în respectiva anexă.

[…]”

5 Articolul 36 din regulamentul menționat, intitulat „Armonizarea clasificării și etichetării substanțelor”, prevede la alineatul (1):

„O substanță care îndeplinește criteriile stabilite în anexa I cu privire la următoarele aspecte face, în mod normal, obiectul clasificării și etichetării armonizate, în conformitate cu articolul 37:

[…]

(c) cancerigenitate, categoriile 1A, 1B sau 2 (anexa I secțiunea 3.6);

[…]”

6 Articolul 37 din același regulament, intitulat „Procedura pentru armonizarea clasificării și etichetării substanțelor”, este redactat după cum urmează:

„(1) O autoritate competentă a unui stat membru poate să prezinte [Agenției Europene pentru Produse Chimice (ECHA)] o propunere de clasificare și etichetare armonizate a substanțelor și, dacă este cazul, de limite de concentrație specifice […]

[…]

(4) Comitetul de evaluare a riscurilor din cadrul [ECHA], instituit în temeiul articolului 76 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (CE) nr. 1907/2006 [al Parlamentului European și al Consiliului din 18 decembrie 2006 privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice (REACH), de înființare a Agenției Europene pentru Produse Chimice, de modificare a Directivei 1999/45/CE și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 793/93 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 1488/94 al Comisiei, precum și a Directivei 76/769/CEE a Consiliului și a Directivelor 91/155/CEE, 93/67/CEE, 93/105/CE și 2000/21/CE ale Comisiei (JO 2006, L 396, p. 1-849, Ediție specială, 13/vol. 60, p. 3)], adoptă un aviz cu privire la orice propunere prezentată în baza alineatelor (1) sau (2), în termen de 18 luni de la primirea propunerii, acordând părților interesate posibilitatea de a-și face cunoscute comentariile. [ECHA] transmite avizul în cauză și orice comentarii Comisiei.

(5) Comisia adoptă, fără întârzieri nejustificate, acte delegate […] în cazul în care constată că armonizarea clasificării și a etichetării substanței în cauză este corespunzătoare, în vederea modificării anexei VI prin includerea substanței respective, împreună cu elementele relevante de clasificare și de etichetare, în anexa VI partea 3 tabelul 3.1 și, dacă este cazul, a limitelor de concentrație specifice […]

[…]”

7 Anexa I la Regulamentul nr. 1272/2008, intitulată „Cerințe privind clasificarea și etichetarea substanțelor și a amestecurilor periculoase”, cuprinde în partea 1, referitoare la principiile generale de clasificare și etichetare, secțiunea 1.1.1, intitulată „Rolul și utilizarea avizului experților și evaluarea forței probante a datelor”, având următorul cuprins:

„1.1.1.1. În cazul în care criteriile nu se pot aplica direct informațiilor identificate disponibile, […] forța probantă a datelor se evaluează utilizând avizul experților […]

[…]

1.1.1.3. Evaluarea forței probante a datelor înseamnă că toate informațiile disponibile în legătură cu determinarea pericolelor sunt analizate împreună, cum ar fi, de exemplu, rezultatele testelor *in vitro* corespunzătoare, date relevante provenite din testele pe animale, […] din datele existente privind efectele asupra oamenilor, […] studiile epidemiologice și clinice, precum și studii de caz și observații bine documentate. Se acordă o importanță cuvenită calității și consistenței datelor. Informațiile referitoare la substanțele sau la amestecurile care fac obiectul clasificării, precum și rezultatele studiilor privind locul aplicării, mecanismul sau modul de acțiune sunt considerate ca fiind adecvate. Atât rezultatele pozitive, cât și cele negative sunt reunite și luate în considerare pentru a evalua forța probantă a datelor.

[…]”

8 Această anexă I cuprinde de asemenea o parte 3, intitulată „Pericole pentru sănătate”, în care figurează secțiunea 3.6, intitulată „Cancerigenitate”, redactată după cum urmează:

„3.6.1. Definiție

3.6.1.1. Cancerigen înseamnă o substanță sau un amestec de substanțe care provoacă cancer sau crește incidența acestuia. Substanțele care au provocat tumori benigne și maligne în cadrul unor studii pe animale de laborator corect efectuate sunt considerate de asemenea a fi cancerigeni umani prezumtivi sau susceptibili, cu excepția cazului în care există date solide care demonstrează că mecanismul formării tumorii nu este pertinent pentru oameni.

3.6.2. Criterii de clasificare a substanțelor

3.6.2.1. În scopul clasificării în funcție de cancerigenitate, substanțele sunt repartizate în una din cele două categorii pe baza forței probante a datelor și pe baza unor considerente suplimentare (ponderea datelor). […]

Tabelul 3.6.1

Categorii de pericol pentru cancerigeni

Categoria	Criterii
CATEGORIA 1	cunoscuți sau prezumați ca fiind cancerigeni pentru oameni O substanță este clasificată în categoria 1 de cancerigenitate pe baza datelor epidemiologice și/sau a datelor provenite din studii pe animale. O substanță poate fi de asemenea subclasificată în:
Categoria 1A	categoria 1A în cazul în care se cunoaște că are potențial cancerigen pentru oameni, clasificarea bazându-se în mare măsură pe dovezi provenind de la oameni, sau în
Categoria 1B	categoria 1B, în cazul în care este prezumată a avea potențial cancerigen pentru oameni, clasificarea realizându-se în mare măsură pe baza datelor provenite din studii pe animale […]
CATEGORIA 2	susceptibili [să aibă] efect cancerigen asupra oamenilor O substanță este clasificată în categoria 2 pe baza datelor obținute din studii pe oameni și/sau pe animale, dar care nu sunt suficient de convingătoare pentru a plasa substanța în categoria 1A sau 1B, pe baza forței probante a datelor alături de considerații suplimentare (a se vedea secțiunea 3.6.2.2). Astfel de date pot fi derivate fie din dovezi limitate […] privind cancerigenitatea, provenite din studii pe oameni, fie din dovezi limitate privind cancerigenitatea, provenite din studii pe animale.
[…]	

3.6.2.2. Considerații specifice pentru clasificarea substanțelor ca fiind cancerigeni

3.6.2.2.1. Clasificarea ca fiind cancerigen se face pe baza datelor rezultate din studii fiabile și acceptabile și este menită a fi utilizată pentru substanțe care dețin proprietatea intrinsecă de a provoca cancer. Evaluările se bazează pe toate datele existente, pe studii publicate și evaluate de experți în domeniu și pe date adiționale acceptabile.

3.6.2.2.2. Clasificarea unei substanțe ca fiind cancerigen este un proces care implică două determinări interconexe: evaluarea forței probante a datelor și luarea în considerare a tuturor celorlalte informații pertinente pentru includerea substanțelor cu potențial cancerigen pentru om în categorii de pericol.

[…]

3.6.2.2.4. Considerații suplimentare [ca parte a abordării pe baza forței probante a datelor […]]. Dincolo de evaluarea forței probante a datelor privind cancerigenitatea, trebuie luați în considerare un număr de alți factori care influențează probabilitatea de ansamblu ca o substanță să prezinte un pericol de cancerigenitate pentru oameni. […]

[…]”

Istoricul litigiului

9 Situația de fapt, prezentată la punctele 2-15 din hotărârea atacată, poate fi rezumată după cum urmează.

10 Dioxidul de titan este o substanță chimică anorganică compusă din oxigen și titan, a cărei formulă moleculară este „TiO_2” și care poate fi găsită în natură sau poate fi produsă industrial. Aceasta este utilizată, în special sub forma unui pigment alb, pentru proprietățile sale colorante și de opacifiere, în diverse produse, precum vopsele, materiale de învelire a suprafețelor, lacuri, plastic, hârtie laminată, produse cosmetice, în special protecția solară, medicamente, jucării, precum și produse alimentare.

11 Reclamantele în primă instanță sunt producătoare, importatoare, utilizatoare în aval și furnizoare de dioxid de titan.

12 În luna mai 2016, Agence nationale de sécurité sanitaire de l’alimentation, de l’environnement et du travail (Agenția Națională pentru Securitatea Sanitară a Alimentației, Mediului și Muncii) (ANSES, Franța) a depus la ECHA, în temeiul articolului 37 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1272/2008, un dosar prin care se propunea clasificarea și etichetarea armonizată a dioxidului de titan ca fiind cancerigen din categoria 1B prin inhalare (Carc. 1B, H350i).

13 La 31 mai 2016, acest dosar a fost publicat în conformitate cu articolul 37 alineatul (4) din acest regulament. Mai multe părți interesate și-au făcut cunoscute comentariile în termenul acordat.

14 La 14 septembrie 2017, Comitetul de evaluare a riscurilor din cadrul ECHA (denumit în continuare „CER”) a adoptat un aviz privind dioxidul de titan, în care a concluzionat că se justifica clasificarea dioxidului de titan ca fiind cancerigen din categoria 2, cu mențiunea de pericol „H351 (inhalare)” (denumit în continuare „avizul CER”).

15 Pe baza acestui aviz, Comisia a elaborat un proiect de regulament delegat privind clasificarea și etichetarea armonizate, printre altele, ale dioxidului de titan, care a fost supus consultării publice între 11 ianuarie și 8 februarie 2019.

16 La 4 octombrie 2019, Comisia a adoptat regulamentul în litigiu care modifică Regulamentul nr. 1272/2008, îndeosebi prin realizarea clasificării și a etichetării contestate. Conform articolului 3 din regulamentul în litigiu, modificările privind această clasificare și această etichetare se aplică de la 1 octombrie 2021.

17 Anexa I la regulamentul în litigiu prevede:

„Partea 2 din anexa II la Regulamentul (CE) nr. 1272/2008 se modifică după cum urmează:

[…]

2. Se adaugă secțiunea 2.12:

«2.12. Amestecuri care conțin dioxid de titan

Eticheta de pe ambalajul amestecurilor lichide care conțin cel puțin 1 % particule de dioxid de titan cu un diametru aerodinamic egal sau mai mic de 10 μm trebuie să poarte următoarea mențiune:

EUH211: „Atenție! Se pot forma picături respirabile periculoase la pulverizare. Nu inspirați prin pulverizare sau ceață.”

Eticheta de pe ambalajul amestecurilor solide care conțin cel puțin 1 % dioxid de titan trebuie să poarte următoarea mențiune:

EUH212: „Atenție! Se poate forma pulbere respirabilă periculoasă în timpul utilizării. Nu inspirați pulberea.”

În plus, eticheta de pe ambalajul amestecurilor lichide și solide care nu sunt destinate publicului larg și nu sunt clasificate ca fiind periculoase, etichetate cu EUH211 sau EUH212, poartă mențiunea EUH210.»”

18 Potrivit anexei III la regulamentul în litigiu:

„Anexa VI la Regulamentul [nr. 1272/2008] se modifică după cum urmează:

1. Partea 1 se modifică după cum urmează:
   (a) la punctul 1.1.3.1, se adaugă următoarele note V și W:

«[…]

Nota W:

Pericolul cancerigen al acestei substanțe a fost observat atunci când pulberea respirabilă este inhalată în cantități care conduc la diminuarea semnificativă a mecanismelor normale de eliminare a particulelor din plămâni.

Prezenta notă urmărește să descrie toxicitatea specifică a substanței și nu constituie un criteriu de clasificare în conformitate cu prezentul regulament.»
   (b) la punctul 1.1.3.2 se adaugă următoarea notă 10:

«Nota 10:

Clasificarea drept cancerigen prin inhalare se aplică numai amestecurilor sub formă de pulbere care conțin 1 % sau mai mult dioxid de titan sub formă de particule cu un diametru aerodinamic ≤ 10 μm sau încorporat în acestea.»;

2. În partea 3, tabelul 3 se modifică după cum urmează:

   […]

(c) se inserează următoarele rânduri:

Nr. de index	Identificarea chimică internațională	Nr. CE	Nr. CAS	Clasificare		Etichetare			Limite de conc. specifice, factori M și ATE	Note
				Codul (codurile) claselor și categoriilor de pericol	Codul (codurile) frazelor de pericol	Codul (codurile) pictogramei, cuvântului de avertizare	Codul (codurile) frazelor de pericol	Codul (codurile) frazelor de pericol suplimentare		
„022-006-002	dioxid de titan [sub formă de pulbere care conține 1 % sau mai mult particule cu un diametru aerodinamic ≤ 10 μm]	236-675-5	13463-67-7	Carc. 2	H351 (inhalare)	GHS08 Wng	H351 (inhalare)			V, W, 10

[…]”

Acțiunea în fața Tribunalului și hotărârea atacată

19 Prin trei cereri introductive depuse la grefa Tribunalului, prima, la 12 mai 2020 de CWS Powder Coatings GmbH (denumită în continuare „CWS”) în cauza T-279/20, a doua, la 13 mai 2020 de Billions Europe Ltd, de Cinkarna Metalurško-kemična Industrija Celje d.d. (Cinkarna Celje d.d.), de Evonik Operations GmbH, de Kronos Titan GmbH, de Precheza a.s., Tayca Corp., de Tronox Pigments (Holland) BV și de Venator Germany GmbH (denumite în continuare împreună „Billions Europe ș.a.”) în cauza T-283/20 și, a treia, la 13 mai 2020 de Brillux GmbH & Co. KG și de Daw SE în cauza T-288/20, aceste reclamante în primă instanță au introdus acțiuni având ca obiect anularea regulamentului în litigiu, întrucât prin acesta din urmă s-au realizat clasificarea și etichetarea contestate.

20 Prin Ordonanța președintei Camerei a noua a Tribunalului din 11 martie 2022, cauzele T-279/20 și T-288/20 au fost conexate în scopul desfășurării etapei orale a procedurii și al pronunțării hotărârii de încheiere a procedurilor. Aceste cauze și cauza T-283/20 au fost conexate în vederea pronunțării hotărârii la punctul 1 din dispozitivul hotărârii atacate.

21 La punctele 20-27 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat în esență că diferitele motive și argumente invocate de reclamantele în primă instanță, care se suprapuneau, erau structurate în jurul a șapte critici.

22 La punctul 21 din această hotărâre, Tribunalul a identificat astfel o primă critică invocată în cadrul celui de al doilea motiv și al primului și al celui de al cincilea aspect ale motivelor al șaptelea și al optulea invocate de CWS, Brillux și Daw în cauzele conexate T-279/20 și T-288/20, în cadrul argumentelor invocate de Billions Europe ș.a. în susținerea memoriilor lor în intervenție în aceste cauze, precum și în cadrul primului motiv invocat de Billions Europe ș.a. în cauza T-283/20. Potrivit Tribunalului, această critică se întemeiază pe faptul că clasificarea și etichetarea contestate erau viciate de erori vădite de apreciere și că ele nu respectau criteriile stabilite de Regulamentul nr. 1272/2008 pentru clasificarea unei substanțe ca fiind cancerigen. La punctul 49 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că această primă critică se structura pe două aspecte. Primul aspect se întemeia pe erori vădite și pe încălcarea acestor criterii în cadrul examinării acceptabilității și a fiabilității studiului Heinrich ș.a. (1995) (denumit în continuare „studiul Heinrich”) pe care s-ar fi întemeiat avizul CER. Al doilea aspect se întemeia pe erori vădite de apreciere și pe încălcarea criteriilor stabilite de Regulamentul nr. 1272/2008 pentru clasificarea și etichetarea unei substanțe ca fiind cancerigen, în măsura în care clasificarea și etichetarea contestate nu vizau o substanță care deține proprietatea intrinsecă de a provoca cancer.

23 La punctele 50-122 din hotărârea atacată, Tribunalul a examinat acest prim aspect. La punctul 52 din această hotărâre, Tribunalul a arătat în această privință printre altele că Billions Europe ș.a. susțineau, în cererea lor introductivă în cauza T-283/20 și în memoriile lor în intervenție în cauzele conexate T-279/20 și T-288/20, că avizul CER era viciat de o eroare, întrucât acest comitet reținuse, în vederea examinării acceptabilității și a fiabilității studiului Heinrich și în special a nivelurilor de supraîncărcare a plămânilor cu particule de dioxid de titan (denumită în continuare „supraîncărcarea plămânilor”) care figurează în acest studiu, o densitate a particulelor de dioxid de titan în valoare de 4,3 g/cm^3 în cadrul evaluării sale, întemeiată pe metoda propusă de studiile Morrow (1988 și 1992) (denumită în continuare „calculul lui Morrow”), ceea ce, potrivit acestor reclamante, determinase CER să concluzioneze în mod eronat că acest studiu fusese efectuat în condiții acceptabile de supraîncărcare a plămânilor.

24 La punctele 78 și 79 din hotărârea menționată, Tribunalul a înlăturat mai întâi argumentul Comisiei că avizul CER nu se întemeiase numai pe studiul Heinrich. Astfel, Tribunalul a considerat că acesta din urmă „a fost studiul decisiv pe care s-a[u] întemeiat avizul CER și deci clasificarea și etichetarea contestate”.

25 La punctele 81-122 din aceeași hotărâre, Tribunalul a examinat apoi argumentul invocat de Billions Europe ș.a. menționat la punctul 23 din prezenta hotărâre.

26 În cadrul acestei examinări, Tribunalul a apreciat la punctele 100-103 din hotărârea atacată că CER a săvârșit o eroare vădită de apreciere, făcând total neplauzibilă concluzia la care a ajuns, prin faptul că nu au fost luate în considerare caracteristicile particulelor testate în studiul Heinrich, mai ales faptul că acestea aveau tendința să se aglomereze, și nici densitatea mai scăzută a aglomeratelor de particule care le determină să ocupe mai mult volum în macrofagele alveolare. La punctele 104-120 din această hotărâre, Tribunalul a statuat în esență că argumentele Comisiei și ale ECHA nu puneau la îndoială această concluzie.

27 În sfârșit, la punctul 121 din hotărârea atacată, Tribunalul a dedus din examinarea menționată că, întrucât regulamentul în litigiu se întemeiase, în ceea ce privește clasificarea și etichetarea contestate, pe avizul CER și întrucât studiul Heinrich fusese decisiv pentru propunerea de clasificare a dioxidului de titan formulată în acest aviz, eroarea vădită de apreciere săvârșită de acest comitet făcea total neplauzibilă concluzia sa, pe care Comisia și-o însușise în vederea adoptării regulamentului în litigiu și potrivit căreia rezultatele acestui studiu erau suficient de fiabile și de adecvate, în sensul punctului 3.6.2.2.1 din anexa I la Regulamentul nr. 1272/2008. În consecință, la punctul 122 din hotărârea atacată, Tribunalul a admis primul aspect al primului motiv.

28 În plus, „în interesul bunei administrări a justiției” și „pentru a da litigiului o soluție completă”, Tribunalul a examinat, la punctele 124-179 din hotărârea atacată, al doilea aspect al acestei prime critici.

29 În temeiul motivelor expuse în special la punctele 157, 158, 160 și 161 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat la punctul 178 din această hotărâre că acest al doilea aspect trebuie admis.

30 În consecință, Tribunalul, considerând că nu era necesar să examineze celelalte motive și argumente ale reclamantelor în primă instanță, a anulat regulamentul în litigiu în ceea ce privește clasificarea și etichetarea contestate.

Procedura în fața Curții și concluziile părților din recurs

31 Prin decizia președintelui Curții din 19 iulie 2023, cauzele C-71/23 P și C-82/23 P au fost conexate pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

Concluziile părților în cauza C-71/23 P

32 Prin recursul formulat, Republica Franceză, susținută de Regatul Țărilor de Jos, de Regatul Suediei, de Comisie și de ECHA, solicită Curții:

– anularea hotărârii atacate;

– soluționarea litigiului și respingerea acțiunilor introduse de reclamantele în primă instanță sau, în cazul în care Curtea consideră că aceste cauze nu sunt în stare de judecată, trimiterea cauzelor spre rejudecare Tribunalului și

– obligarea pârâților din prima instanță la plata cheltuielilor de judecată.

33 CWS, Brillux, DAW și Sto SE & Co. KGaA, fostă Sto AG (denumite în continuare împreună „CWS ș.a.”), solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea Republicii Franceze la plata cheltuielilor de judecată.

34 Billions Europe ș.a. solicită Curții:

– respingerea recursului în totalitate ca inadmisibil sau ca nefondat;

– cu titlu subsidiar, trimiterea cauzei T-283/20 în totalitate spre rejudecare Tribunalului, inclusiv pentru ca acesta să examineze argumentele invocate de reclamantele în primă instanță în cadrul primului lor motiv și cu privire la care Tribunalul nu s-a pronunțat în hotărârea atacată;

– obligarea Republicii Franceze la plata cheltuielilor de judecată efectuate în procedura în fața Curții și la suportarea propriilor cheltuieli de judecată efectuate în primă instanță și

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurii în primă instanță.

35 ECHA solicită Curții:

– anularea hotărârii atacate;

– soluționarea litigiului și respingerea acțiunilor sau, în cazul în care Curtea consideră că cauza nu este în stare de judecată, trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului și

– obligarea reclamantelor în primă instanță la plata cheltuielilor de judecată sau, în cazul în care cauza este trimisă spre rejudecare Tribunalului, soluționarea odată cu fondul a cererii privind cheltuielile de judecată aferente prezentei proceduri.

36 Conseil Européen de l'Industrie Chimique – European Chemical Industry Council (Cefic), Conseil Européen de l'Industrie des Peintures, des Encres d'Imprimerie et des Couleurs d'Art (Consiliul European al Industriei Vopselelor, Cernelurilor Tipografice și Vopselelor pentru Arte Plastice) (CEPE), British Coatings Federation Ltd (BCF) și American Coatings Association, Inc. (ACA) (denumite în continuare împreună „Cefic ș.a.") solicită Curții:

– respingerea în totalitate a recursului și

– obligarea Republicii Franceze la plata cheltuielilor de judecată pe care le-au efectuat în prezenta procedură și în procedura care s-a aflat pe rolul Tribunalului.

Concluziile părților în cauza C-82/23 P

37 Prin recursul formulat, Comisia, susținută de Regatul Țărilor de Jos, de Regatul Suediei și de ECHA solicită Curții:

– anularea hotărârii atacate;

– respingerea celui de al doilea motiv, a primului și a celui de al cincilea aspect ale motivelor al șaptelea și al optulea ale acțiunilor în cauzele conexate T-279/20 și T-288/20, precum și a primului motiv în cauza T-283/20;

– trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului pentru ca acesta să examineze motivele asupra cărora nu s-a pronunțat în hotărârea sa și

– soluționarea odată cu fondul a cererii privind cheltuielile de judecată aferente prezentei proceduri.

38 Billions Europe ș.a. solicită Curții:

– respingerea în totalitate a recursului ca inadmisibil sau ca nefondat;

– cu titlu subsidiar, trimiterea cauzei T-283/20 în totalitate spre rejudecare Tribunalului, inclusiv pentru ca acesta să examineze argumentele invocate de reclamantele în primă instanță în cadrul primului lor motiv și cu privire la care Tribunalul nu s-a pronunțat în hotărârea atacată și

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată efectuate în prezenta procedură și în procedura în primă instanță.

39 CWS ș.a. solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

40 ECHA solicită Curții:

– anularea hotărârii atacate;

– respingerea celui de al doilea motiv, a primului și a celui de al cincilea aspect ale motivelor al șaptelea și al optulea ale acțiunilor în cauzele conexate T-279/20 și T-288/20, precum și a primului motiv în cauza T-283/20;

– trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului pentru ca acesta să examineze motivele cu privire la care nu a statuat și

– soluționarea cererii privind cheltuielile de judecată odată cu fondul.

41 Cefic ș.a. solicită Curții:

– respingerea recursului în totalitate și

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată efectuate de aceștia în cadrul prezentei proceduri și al procedurii în fața Tribunalului.

Cu privire la cererea de redeschidere a fazei orale a procedurii

42 După prezentarea concluziilor doamnei avocate generale, Billions Europe ș.a. a solicitat, prin scrisoarea depusă la grefa Curții la 14 martie 2025, redeschiderea fazei orale a procedurii, în temeiul articolului 83 din Regulamentul de procedură al Curții.

43 În susținerea cererii lor, ele arată, pe de o parte, că Curtea nu este suficient de lămurită pentru a fi în măsură să se pronunțe în prezentele cauze conexate, pentru motivul că aceste concluzii sunt întemeiate pe premise factuale eronate și pe ipoteze înșelătoare, și, pe de altă parte, că concluziile menționate conțin, la punctul 100 din acestea, un nou argument referitor la încălcarea de către CER a obligației sale de motivare, pe care Curtea ar trebui să îl invoce din oficiu după punerea lui în discuția părților.

44 Potrivit articolului 83 din Regulamentul de procedură, Curtea poate oricând să dispună, după ascultarea avocatului general, redeschiderea fazei orale a procedurii, în special atunci când consideră că nu este suficient de lămurită sau atunci când o parte a invocat, după închiderea acestei faze, un fapt nou de natură să aibă o influență decisivă asupra deciziei Curții sau atunci când cauza trebuie soluționată pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților ori a persoanelor interesate.

45 În ceea ce privește, pe de o parte, primul motiv invocat de Billions Europe ș.a. în susținerea cererii lor, trebuie arătat că acesta urmărește în definitiv să permită acestor părți să își prezinte argumentele ca răspuns la concluziile doamnei avocate generale, care se întemeiază, în opinia lor, pe considerații inexacte pe plan factual și de natură să inducă în eroare Curtea.

46 Or, este suficient să se amintească faptul că Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și Regulamentul de procedură nu prevăd pentru părți o astfel de posibilitate. Potrivit articolului 252 al doilea paragraf TFUE, avocatul general prezintă în mod public, cu deplină imparțialitate și în deplină independență, concluzii motivate cu privire la cauzele care, în conformitate cu Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, necesită intervenția sa. Nici concluziile respective, nici motivarea acestora nu sunt obligatorii pentru Curte. În consecință, dezacordul unei persoane interesate față de concluziile menționate, oricare ar fi chestiunile pe care avocatul general le

examinează în cadrul acestora, nu poate constitui prin el însuși un motiv care să justifice redeschiderea fazei orale a procedurii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 februarie 2024, Pilatus Bank/BCE, C-750/21 P, EU:C:2024:124, punctele 27 și 28, precum și jurisprudența citată).

47 De altfel, problemele cu privire la care Billions Europe ș.a. ar dori să aibă ocazia de a prezenta argumente suplimentare au fost dezbătute pe larg între părți atât în cadrul fazei scrise a procedurii, cât și în cursul ședinței de audiere a pledoariilor din 7 noiembrie 2024.

48 În ceea ce privește, pe de altă parte, punctul 100 din concluzii, este necesar să se arate că doamna avocată generală și-a exprimat în cuprinsul lui opinia cu privire la un argument invocat în ședință de reclamantele în primă instanță, potrivit căruia avizul CER era lipsit de claritate în anumite privințe. Deși a menționat că era de acord cu acest argument, ea nu a invitat totuși Curtea să invoce din oficiu un motiv întemeiat pe încălcarea de către CER a obligației sale de motivare, ci, dimpotrivă, a apreciat că acest argument trebuia înlăturat, întrucât ținea de expunerea de motive a acestui aviz și nu constituia în sine un motiv pentru a concluziona, asemenea acestor părți, că CER nu luase în considerare toate elementele relevante.

49 În orice caz, Curtea consideră, după ascultarea avocatei generale, că dispune de toate elementele necesare pentru a se pronunța asupra recursurilor și că nu este necesară soluționarea cauzelor pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților.

50 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se respingă cererea de redeschidere a fazei orale a procedurii.

Cu privire la recursuri

51 În susținerea recursului formulat în cauza C-71/23 P, Republica Franceză invocă patru motive. Primul motiv vizează pretinsele erori care ar vicia aprecierea Tribunalului de la punctul 78 din hotărârea atacată, potrivit căreia studiul Heinrich este studiul „decisiv” pe care se întemeiază avizul CER, și este împărțit în două aspecte. Primul aspect este întemeiat pe o denaturare de către Tribunal a elementelor de probă care i-au fost prezentate, iar cel de al doilea aspect este întemeiat pe o eroare de drept, întrucât acesta ar fi încălcat principiile prevăzute de Regulamentul nr. 1272/2008 referitoare la clasificarea substanțelor cancerigene. Al doilea motiv este întemeiat pe depășirea de către Tribunal a limitelor controlului său jurisdicțional, întrucât, la punctele 100-103 din această hotărâre, ar fi substituit aprecierea CER cu propria apreciere în ceea ce privește determinarea densității în cadrul calculului lui Morrow. Prin intermediul celui de al treilea motiv, Republica Franceză susține că concluzia Tribunalului de la punctele 157 și 158 din hotărârea atacată, potrivit căreia dioxidul de titan nu are capacitatea intrinsecă de a provoca cancer, este afectată de nemotivare. Prin intermediul celui de al patrulea motiv, ea susține că această concluzie este afectată de o eroare de drept, întrucât se întemeiază pe o interpretare eronată a noțiunii de „substanțe care dețin proprietatea intrinsecă de a provoca cancer” în sensul punctului 3.6.2.2.1 din anexa I la Regulamentul nr. 1272/2008.

52 În susținerea recursului formulat în cauza C-82/23 P, Comisia invocă trei motive. Primul motiv este întemeiat pe o denaturare de către Tribunal a elementelor de probă care i-au fost prezentate concluzionând în sensul unei erori vădite de apreciere a CER și a Comisiei referitoare la fiabilitatea, precum și la acceptabilitatea studiului Heinrich și cuprinde două aspecte. Primul aspect se referă la aceeași apreciere a Tribunalului care face obiectul primului motiv invocat de Republica Franceză. Al doilea aspect vizează concluzia, formulată la punctul 120 din hotărârea

atacată, potrivit căreia calculul lui Morrow a fost „decisiv” pentru a susține aprecierea CER în ceea ce privește fiabilitatea și acceptabilitatea acestui studiu. Al doilea și al treilea motiv se întemeiază în esență pe aceleași critici precum al doilea și, respectiv, al patrulea motiv invocate de Republica Franceză.

53 În cadrul memoriului său în răspuns în cauza C-71/23 P, ECHA invocă, în susținerea celui de al doilea motiv de recurs invocat de Republica Franceză, două aspecte suplimentare prin care această agenție susține în esență că Tribunalul și-a depășit competențele prin faptul că a efectuat aprecierea vizată de primul aspect al primului motiv al acestui recurs și aprecierea care face obiectul celui de al doilea aspect al primului motiv al recursului Comisiei în cauza C-82/23 P. În plus, în cadrul acestui memoriu în răspuns, ECHA invocă un motiv întemeiat pe depășirea de către Tribunal a limitelor controlului său jurisdicțional prin faptul că s-a pronunțat cu privire la cauzele tumorilor observate în studiul Heinrich. În cadrul memoriului său în răspuns în cauza C-82/23 P, ECHA invocă în esență și aceste două aspecte suplimentare, și acest motiv nou.

Cu privire la admisibilitatea motivelor și a aspectelor motivelor invocate în mod autonom de ECHA în cele două cauze conexate

Argumentația părților

54 ECHA susține că, potrivit jurisprudenței Curții, celelalte părți din recursuri pot invoca noi aspecte de drept în memoriul lor în răspuns.

55 În cadrul memoriilor lor în duplică, CWS Ș.a., precum și Billions Europe Ș.a. susțin că memoriul în răspuns al ECHA este inadmisibil în măsura în care conține motive și argumente suplimentare invocate de această agenție în mod autonom, din moment ce acestea din urmă nu urmăresc, astfel cum impune articolul 174 din Regulamentul de procedură, admiterea sau respingerea recursurilor și nu pot fi prezentate decât în cadrul unui recurs incident, conform articolelor 176 și 178 din acest regulament.

Aprecierea Curții

56 Potrivit articolului 174 din Regulamentul de procedură al Curții, prin memoriul în răspuns se poate cere admiterea sau respingerea, în tot sau în parte, a recursului. Pe de altă parte, conform articolelor 172 și 176 din acest regulament, părțile autorizate să depună memoriu în răspuns pot depune prin înscris separat, distinct de memoriul în răspuns, un recurs incident prin care, potrivit articolului 178 alineatul (1) și alineatul (3) a doua teză din regulamentul menționat, se poate cere anularea, în tot sau în parte, a deciziei Tribunalului în temeiul unor motive și argumente de drept diferite de cele invocate în memoriul în răspuns.

57 Reiese din aceste dispoziții, interpretate coroborat, că memoriul în răspuns nu poate avea ca obiect anularea deciziei Tribunalului pentru motive distincte și autonome de cele invocate în recurs, asemenea motive neputând fi invocate decât în cadrul unui recurs incident (Hotărârea din 3 septembrie 2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland ș.a./Comisia, C-817/18 P, EU:C:2020:637, punctul 48 și jurisprudența citată).

58 În speță, trebuie să se constate că, astfel cum reiese în mod explicit din memoriile în răspuns ale ECHA, cele două aspecte suplimentare ale celui de al doilea motiv și motivul nou pe care această agenție îl invocă în cadrul acestor memorii, menționate la punctul 53 din prezenta hotărâre, urmăresc anularea hotărârii atacate pentru motive distincte și autonome de cele invocate în cele două recursuri și nu pot fi, așadar, examinate de Curte decât în cadrul unui eventual recurs incident.

59 Hotărârea din 11 februarie 1999, Antillean Rice Mills ș.a./Comisia (C-390/95 P, EU:C:1999:66, punctele 20-23), invocată de ECHA în memoriul său în răspuns, nu poate răsturna această constatare, dat fiind că, în acea hotărâre, Curtea s-a întemeiat pe o versiune anterioară a Regulamentului său de procedură, care cuprindea dispoziții ce permiteau părților din procedura în fața Tribunalului să depună un memoriu în răspuns care să cuprindă motive neinvocate în recurs, dar, în schimb, nu prevedea posibilitatea acestor părți de a depune un recurs incident.

60 Rezultă că aceste două aspecte suplimentare și acest motiv nou trebuie respinse ca inadmisibile.

Cu privire la primele motive ale celor două recursuri, întemeiate pe o denaturare a elementelor de probă și pe o eroare de drept, întrucât Tribunalul a considerat studiul Heinrich și calculul lui Morrow ca fiind „decisive” pentru avizul CER

Cu privire la primele aspecte ale primelor motive, întemeiate pe o denaturare a elementelor de probă prin faptul că Tribunalul a considerat studiul Heinrich ca fiind „decisiv” pentru avizul CER

– *Argumentația părților*

61 Republica Franceză, susținută de ECHA, arată că Tribunalul a statuat în mod eronat că studiul Heinrich era singurul studiu pe care se întemeia avizul CER.

62 În această privință, ea consideră că, prin calificarea studiului Heinrich drept „studiu decisiv” la punctul 78 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat că avizul CER se întemeia numai pe acest studiu. Ea se întemeiază în această privință pe punctul 67 din hotărâre, în care Tribunalul a arătat că trebuia să se examineze dacă studiul Heinrich a fost în sine determinant pentru clasificarea și etichetarea contestate, „în caz contrar, argumentația [reclamantelor în primă instanță] prin care se contestă fiabilitatea și acceptabilitatea acestui studiu ar trebui respinsă ca inoperantă”.

63 Cu toate acestea, la punctele 74, 76 și 77 din hotărârea menționată, Tribunalul ar fi constatat el însuși în primul rând că, potrivit CER, studiul Lee ș.a. (1985) (denumit în continuare „studiul Lee”) și studiul Heinrich erau „studiile-cheie” ale cancerigenității prin inhalare, în al doilea rând, că, dintre aceste două studii, acest comitet își întemeiase „în esență” propunerea de clasificare a dioxidului de titan pe studiul Heinrich, studiul Lee nefiind „în sine, decisiv sau suficient” pentru a susține această propunere, și, în al treilea rând, că, „pe lângă aceste două studii-cheie, avizul CER [menționa] alte studii, dar [o făcea] numai în sprijinul sau în completarea rezultatelor studiului Heinrich”. Din aceste elemente ar reieși, așadar, că studiul Heinrich nu era singurul „studiu-cheie” pe care s-ar fi întemeiat CER și că celelalte studii, chiar dacă nu ar fi fost luate în considerare de acest comitet decât cu titlu suplimentar, ar fi contribuit totuși la evaluarea științifică a comitetului menționat. În consecință, Tribunalul, apreciind studiul Heinrich drept „studiul decisiv” pentru avizul CER, ar fi efectuat o apreciere vădit eronată a elementelor de probă care i-au fost prezentate și deci le-ar fi denaturat.

64 La rândul său, Comisia, susținută de Regatul Suediei, afirmă de asemenea că această apreciere este afectată de o denaturare a elementelor de probă, arătând în special că reiese în mod vădit din avizul CER că acest comitet a determinat forța probantă a datelor și s-a întemeiat pe toate informațiile considerate relevante pentru evaluarea pericolelor legate de dioxidul de titan, fără a atribui nicio importanță „decisivă” studiului Heinrich, în conformitate cu punctele 1.1.1.3 și 3.6.2.1 din anexa I la Regulamentul nr. 1272/2008.

65 CWS ș.a., precum și Billions Europe ș.a. susțin că argumentația Republicii Franceze și a Comisiei urmărește în realitate reexaminarea de către Curte a elementelor de probă și, din acest motiv, este deci inadmisibilă. În plus, aceste părți contestă temeinicia acestei argumentații.

– *Aprecierea Curții*

66 Potrivit unei jurisprudențe constante, în conformitate cu articolul 256 alineatul (1) al doilea paragraf TFUE și cu articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, recursul se limitează la chestiuni de drept. În consecință, Tribunalul este singurul competent să constate faptele pertinente, precum și să aprecieze elementele de probă care îi sunt prezentate. Aprecierea acestor fapte și a acestor elemente de probă nu constituie deci, cu excepția cazului în care au fost denaturate, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții în cadrul unui recurs (Hotărârea din 15 octombrie 2020, Deza/Comisia, C-813/18 P, EU:C:2020:832, punctul 37, precum și jurisprudența citată).

67 O asemenea denaturare are loc dacă, fără a se recurge la noi elemente de probă, aprecierea elementelor de probă existente este vădit eronată. Totuși, această denaturare trebuie să reiasă în mod vădit din înscrisurile dosarului, fără a fi necesară o nouă apreciere a faptelor și a probelor. Pe de altă parte, atunci când un recurent invocă o denaturare a elementelor de probă de către Tribunal, trebuie să indice cu precizie elementele care ar fi fost denaturate de acesta și să demonstreze erorile de analiză care, în opinia sa, ar fi condus Tribunalul la această denaturare (Hotărârea din 15 octombrie 2020, Deza/Comisia, C-813/18 P, EU:C:2020:832, punctul 38, precum și jurisprudența citată).

68 În speță, în ceea ce privește admisibilitatea prezentelor aspecte, contestată de CWS ș.a., precum și de Billions Europe ș.a., este necesar să se arate că recurentele susțin că, având în vedere elementele avizului CER la care chiar Tribunalul a făcut referire, concluzia acestuia din urmă că studiul Heinrich este „studiul decisiv” pe care se întemeiază propunerea acestui comitet de clasificare a dioxidului de titan este vădit eronată și constituie o denaturare a acestor elemente. Această argumentație nu urmărește, așadar, ca Curtea să facă o nouă apreciere a avizului CER, ci urmărește să se verifice dacă concluzia pe care Tribunalul a dedus-o din constatările de fapt pe care le-a efectuat în ceea ce privește acest aviz nu este vădit incompatibilă cu aceste constatări, ceea ce intră în competența sa. În plus, recurentele se referă tocmai la acele părți din opinia menționată care, după părerea lor, au fost denaturate și indică în mod suficient erorile de analiză pretins săvârșite de Tribunal. Argumentația acestora este, așadar, admisibilă.

69 Cu toate acestea, în ceea ce privește, în primul rând, argumentația Republicii Franceze, trebuie să se constate de la bun început că aceasta se întemeiază pe o interpretare eronată a punctului 78 din hotărârea atacată, potrivit căreia, prin calificarea studiului Heinrich drept „studiu decisiv” la acest punct 78, Tribunalul ar fi intenționat să stabilească faptul că avizul CER se întemeia numai pe acest studiu.

70 Astfel, după cum reiese în mod explicit atât din ansamblul punctului 78 menționat, cât și din cuprinsul punctelor 67-77 din această hotărâre, a căror concluzie o constituie același punct 78, calificarea studiului Heinrich drept „decisiv” trebuie înțeleasă în sensul că Tribunalul a considerat astfel că acest studiu fusese determinant, în sine, pentru propunerea de clasificare a dioxidului de titan de către CER, celelalte studii și elemente științifice luate în considerare de acest comitet, inclusiv studiul Lee, nejucând decât un rol suplimentar în această privință, întrucât comitetul menționat apreciase că doar ele nu erau suficiente pentru a susține această propunere.

71 Prin urmare, argumentația Republicii Franceze trebuie înlăturată ca nefondată.

72 În ceea ce privește, în al doilea rând, argumentația Comisiei, trebuie, pe de o parte, să se arate că, contrar a ceea ce aceasta din urmă pare să considere, faptul că CER a stabilit forța probantă a datelor și s-a întemeiat pe toate informațiile considerate relevante pentru evaluarea pericolelor legate de dioxidul de titan nu este în sine incompatibil cu concluzia Tribunalului că studiul Heinrich prezenta un caracter „decisiv” în vederea clasificării acestei substanțe.

73 În această privință, potrivit punctului 1.1.1.3 din anexa I la Regulamentul nr. 1272/2008, „[e]valuarea forței probante a datelor înseamnă că toate informațiile disponibile în legătură cu determinarea pericolelor sunt analizate împreună”. Atât rezultatele pozitive, cât și cele negative sunt reunite și luate în considerare pentru a evalua forța probantă a datelor. În plus, în conformitate cu dispozițiile punctului 3.6.2.1 din această anexă, tabelul 3.6.1 care figurează la acest din urmă punct indică faptul că clasificarea unei substanțe în categoria 2, și anume în categoria celor susceptibile să aibă efect cancerigen asupra oamenilor, trebuie să se facă pe baza datelor obținute din studii pe oameni și/sau pe animale, dar care nu sunt suficient de convingătoare pentru a plasa substanța în categoria 1A sau 1B, și anume ca fiind cancerigeni cunoscuți sau prezumați, și trebuie să țină seama de forța probantă a datelor alături de considerații suplimentare. În sfârșit, în temeiul punctului 3.6.2.2.1 din anexa I, clasificarea unei substanțe cancerigene, inclusiv categoria 2, trebuie să se facă pe baza datelor rezultate din studii fiabile și acceptabile.

74 Rezultă că, în cadrul unei astfel de evaluări și în special al aprecierii caracterului „fiabil și acceptabil” al studiilor luate în considerare și a „forței probante” a datelor rezultate din aceste studii, CER poate conferi unora dintre aceste date o pondere mai mare decât altora pentru a concluziona dacă este sau nu necesar să se realizeze clasificarea și etichetarea armonizate ale unei substanțe ca fiind cancerigen pentru oameni.

75 Pe de altă parte, Comisia nu susține că constatările Tribunalului de la punctele 70-77 din hotărârea atacată, pe baza cărora acesta a concluzionat în sensul caracterului „decisiv” al studiului Heinrich pentru concluziile avizului CER, conțin o denaturare a faptelor.

76 Astfel, *primo*, potrivit constatărilor de la punctul 70 din această hotărâre, CER a considerat că studiile Lee și Heinrich, singurele care au indicat dezvoltarea tumorilor în urma expunerii la dioxidul de titan, erau, potrivit CER, „studiile-cheie ale cancerigenității prin inhalare”.

77 *Secundo*, potrivit analizei Tribunalului de la punctele 74 și 75 din hotărârea menționată, din comparația efectuată de acest comitet între studiul Lee și studiul Heinrich reiese că studiul Lee nu trebuia să aibă o „influență determinantă” asupra clasificării dioxidului de titan, deoarece condițiile de expunere în cursul acestui studiu fuseseră excesive, în condițiile în care nu aceasta fusese situația studiului Heinrich, rezultatele acestuia din urmă fiind „suficient de fiabile, pertinente și adecvate pentru a evalua potențialul al cancerigen al [dioxidului de titan]”. În

consecință, astfel cum s-a arătat la punctul 76 din această hotărâre, dintre cele două studii care, potrivit comitetului menționat, erau studiile-cheie ale cancerigenității prin inhalare, acesta a apreciat că studiul Heinrich primează în raport cu studiul Lee, acesta din urmă nefiind, în sine, decisiv sau suficient pentru a susține propunerea de clasificare a dioxidului de titan.

78 *Tertio*, deși, în conformitate cu metoda de determinare a forței probante, CER a luat în considerare nu doar studiile de toxicitate prin inhalare la șobolani, ci și celelalte studii și informații disponibile, astfel cum arată Comisia referindu-se în mod precis la părțile în cauză din avizul CER, Tribunalul nu afirmă că acest comitet nu a ținut seama de toate aceste elemente. În schimb, la punctul 77 din hotărârea sa, arată că avizul CER menționează alte studii, dar numai „în sprijinul sau în completarea rezultatelor studiului Heinrich”.

79 Or, trebuie să se constate că Tribunalul nu a denaturat avizul menționat prin faptul că a dedus din ansamblul acestei analize din avizul CER că studiul Heinrich fusese „decisiv” pentru acest aviz și *in fine* pentru clasificarea și etichetarea armonizate ale dioxidului de titan, deducere care este conformă cu avizul.

80 Rezultă că argumentația Comisiei și, pe cale de consecință, primele aspecte ale primelor motive în ansamblul lor nu pot fi decât înlăturate ca nefondate.

Cu privire la al doilea aspect al primului motiv în cauza C-71/23 P, întemeiat pe o eroare de drept, întrucât Tribunalul ar fi încălcat principiile referitoare la clasificarea substanțelor cancerigene, prevăzute de Regulamentul nr. 1272/2008

– *Argumentația părților*

81 Republica Franceză, susținută de Regatul Suediei și de ECHA, arată că, prin calificarea studiului Heinrich drept studiu „decisiv”, Tribunalul a înlăturat în acest fel toate celelalte date care au fost reținute de CER și, în consecință, a încălcat principiile enunțate la punctele 1.1.1.3 și 3.6.2.1 din anexa I la Regulamentul nr. 1272/2008, referitoare la stabilirea forței probante a datelor. Într-adevăr, dacă, la stabilirea forței probante, anumite date ar putea avea o pondere mai mare decât altele, din aceste dispoziții ar rezulta că coroborarea lor este cea care ar permite fundamentarea evaluării științifice. De altfel, nici în textele aplicabile, nici în jurisprudență nu ar exista noțiunea de „studiu decisiv” pentru a califica un studiu utilizat în cadrul unei evaluări științifice întemeiate pe stabilirea forței probante a datelor.

82 CWS Powder Coatings ș.a., precum și Billions Europe ș.a. contestă temeinicia acestei argumentații.

– *Aprecierea Curții*

83 Este necesar să se arate, pe de o parte, că, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 72-74 din prezenta hotărâre și cum recunoaște de altfel chiar Republica Franceză, principiile referitoare la stabilirea forței probante a datelor prevăzute în anexa I la Regulamentul nr. 1272/2008 nu se opun posibilității ca CER să confere unora dintre aceste date o pondere mai mare decât altora pentru a concluziona dacă este sau nu necesar să se realizeze clasificarea și etichetarea armonizate ale unei substanțe ca fiind cancerigen pentru oameni.

84 Pe de altă parte, din cuprinsul punctului 70 din prezenta hotărâre reiese că, contrar celor susținute de Republica Franceză, prin calificarea studiului Heinrich drept „studiu decisiv”, Tribunalul nu a „înlăturat”, pentru acest motiv, toate celelalte date care au fost reținute de CER.

85 În consecință, al doilea aspect al primului motiv din cauza C-71/23 P nu poate fi decât înlăturat ca nefondat.

Cu privire la al doilea aspect al primului motiv în cauza C-82/23 P, întemeiat pe o denaturare a elementelor de probă, întrucât Tribunalul a concluzionat că calculul lui Morrow fusese „decisiv” pentru a susține aprecierea CER în ceea ce privește fiabilitatea și acceptabilitatea studiului Heinrich

– *Argumentația părților*

86 Comisia, susținută de Regatul Suediei, arată că din avizul CER reiese în mod vădit că, contrar concluziei Tribunalului de la punctul 120 din hotărârea atacată, calculul lui Morrow nu a fost „decisiv” pentru a susține aprecierea acestui comitet referitoare la nivelul acceptabil de supraîncărcare a plămânilor reținut în studiul Heinrich și, prin urmare, fiabilitatea, precum și acceptabilitatea acestui studiu.

87 În această privință, instituția menționată susține, pe de o parte, că CER a utilizat o formulare „circumspectă” pentru a califica recurgerea la acest calcul, arătând că „ar putea contribui la o discuție constructivă în ceea ce privește termenul de «supraîncărcare»”, chiar dacă „ar putea să nu fie un concept general acceptat”. Pe de altă parte, ar reieși în mod clar din avizul CER că acest comitet și-a întemeiat evaluarea nivelului acceptabil de supraîncărcare a plămânilor pe alte elemente, cum ar fi timpul de înjumătățire a curățării plămânilor, care se apropie de perioada de aproximativ un an recomandată de documentul de orientare relevant al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), nivelul de expunere de 10 mg/m^3 „relativ scăzut”, diametrul mediu aerodinamic (DAM) al particulelor de dioxid de titan, apropiat de intervalul de valori recomandat la punctul 3.1.2.3.2 din anexa I la Regulamentul nr. 1272/2008 și validarea externă a studiului Heinrich rezultat dintr-un alt studiu științific. Or, niciun element dintre cele reținute de CER nu ar fi fost în sine „decisiv”. În sfârșit, Tribunalul ar fi considerat în mod eronat la punctul 112 din hotărârea atacată că argumentele Comisiei și ale ECHA, care subliniază că CER s-a întemeiat și pe aceste elemente, ar fi „contrazise” de avizul acestuia.

88 CWS Ș.a., precum și Billions Europe Ș.a. invocă inadmisibilitatea prezentului aspect, pentru motivul că acesta urmărește reexaminarea de către Curte a elementelor de probă. În plus, ele contestă temeinicia argumentației formulate în susținerea acestui aspect.

– *Aprecierea Curții*

89 În ceea ce privește admisibilitatea prezentului aspect, trebuie să se arate că, prin argumentația formulată în susținerea acestuia, Comisia urmărește să demonstreze că aprecierea Tribunalului potrivit căreia calculul lui Morrow a fost „decisiv” pentru a susține concluziile cuprinse în avizul CER referitoare la faptul că supraîncărcarea plămânilor măsurată în cadrul studiului Heinrich se situa în intervalul acceptabil este contrazisă în mod vădit chiar de termenii acestui aviz, din care ar reieși în mod clar că aceste concluzii s-ar întemeia și pe alte elemente și că niciun element reținut în avizul menționat nu ar fi „decisiv”. În consecință, contrar celor susținute de CWS Ș.a.,

precum și de Billions Europe Ș.a., această argumentație nu urmărește efectuarea de către Curte a unei noi aprecieri a avizului CER, ci constatarea unei denaturări de către Tribunal a avizului. Prin urmare, argumentația este admisibilă.

90 Pe fond, la punctul 112 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că argumentele Comisiei și ale ECHA, „potrivit cărora evaluarea de către CER a studiului Heinrich nu s-a bazat exclusiv pe calculul supraîncărcării lui Morrow sau nu a depins de acest calcul”, sunt contrazise de avizul CER și, la punctele 113-119 din această hotărâre, a expus motivele care susțin această considerație.

91 În special, la punctul 113 din hotărârea menționată, Tribunalul a constatat că CER evidențiase mai multe elemente relevante privind condițiile de expunere reținute în cadrul studiilor Lee și Heinrich, cum ar fi timpul de înjumătățire a curățării plămânilor și nivelul de expunere, măsurat în raport cu doza, precum și cu concentrația substanței, și a concluzionat, în partea din avizul său intitulată „Concluzie generală”, pe de o parte, că condițiile excesive de expunere din cadrul studiului Lee invalidau rezultatele acestui studiu în vederea clasificării și, pe de altă parte, că rezultatele studiului Heinrich erau suficient de fiabile, pertinente și adecvate pentru evaluarea potențialului cancerigen al dioxidului de titan. În plus, Tribunalul a arătat că, în special, în ceea ce privește studiul Lee, CER menționase timpul excesiv de înjumătățire a curățării plămânilor în cazul unui nivel maxim de expunere de 250 mg/m^3 și, în ceea ce privește studiul Heinrich, un nivel de expunere relativ scăzut de 10 mg/m^3.

92 La punctul 114 din aceeași hotărâre, Tribunalul a arătat totuși că, în cadrul acestei concluzii generale, CER amintise de asemenea că supraîncărcarea plămânilor măsurată în cadrul studiului Lee nu se situa în intervalul acceptabil, din moment ce condusese la o blocare aproape completă a mecanismelor de eliminare a particulelor, în condițiile în care situația era diferită în cazul studiului Heinrich, unde supraîncărcarea plămânilor se situa în intervalul acceptabil. Or, la punctul 115 din această hotărâre, Tribunalul a amintit că tocmai pe baza calculului lui Morrow acest comitet și-a formulat concluziile cu privire la caracterul acceptabil al nivelului supraîncărcării plămânilor măsurat în cadrul studiilor Lee și Heinrich. La punctul 116 din aceasta, Tribunalul a dedus din aspectele menționate că CER nu și-a formulat concluziile cu privire la nivelul de supraîncărcare a plămânilor măsurat în cadrul studiului Heinrich și deci cu privire la acceptabilitatea rezultatelor acestui studiu întemeindu-se pe timpul de înjumătățire a curățării plămânilor și a dozei, precum și pe concentrația de particule de dioxid de titan.

93 Or, reiese cu claritate din părțile din avizul CER la care se referă Comisia că, în cadrul comparației dintre studiile Lee și Heinrich, care constituiau, potrivit acestui aviz, „studiile-cheie” ale cancerigenității pentru clasificarea dioxidului de titan, acest comitet a urmărit să evalueze pe baza calculului lui Morrow dacă nivelul de supraîncărcare a plămânilor șobolanilor în aceste două studii era acceptabil. Astfel, în pofida faptului că, după cum susține Comisia, CER a utilizat o formulare prudentă, sugerând că utilizarea acestui calcul putea intra în discuție, totuși, astfel cum a constatat Tribunalul, CER a concluzionat exclusiv pe baza acestuia că nivelul de supraîncărcare a plămânilor se situa în intervalul acceptabil în cazul studiului Heinrich, dar că situația nu era la fel în cazul studiului Lee.

94 Desigur, astfel cum reiese din partea „Concluzie generală” a avizului menționat, citată la punctele 113 și 114 din hotărârea atacată, CER nu s-a întemeiat numai pe rezultatele la care a ajuns, prin intermediul calculului lui Morrow, în ceea ce privește nivelul acceptabil de supraîncărcare a plămânilor, pentru a considera, pe de o parte, că condițiile de expunere din studiul Lee erau excesive și invalidau rezultatele acestui studiu în scopul clasificării dioxidului de titan drept substanță cancerigenă și pe de altă parte, că rezultatele studiului Heinrich erau fiabile, relevante

și coerente în raport cu rezultatele studiului Gebel ș.a. (2012) privind cancerigenitatea prin inhalare la șobolani a altor substanțe denumite „particule cu coeficient scăzut de solubilitate având un grad mic de toxicitate”.

95 Cu toate acestea, rezultă de asemenea în mod clar din această parte a avizului CER că evaluarea nivelului acceptabil de supraîncărcare a plămânilor pe baza calculului lui Morrow a jucat un rol determinant în constatarea caracterului fiabil și acceptabil al studiului Heinrich, astfel încât, calificând, la punctul 120 din hotărârea atacată, acest calcul drept „decisiv” pentru a susține concluziile CER în această privință, Tribunalul nu a efectuat o apreciere vădit eronată a elementelor de probă.

96 Rezultă că al doilea aspect al primului motiv din cauza C-82/23 P nu poate fi decât respins ca nefondat.

97 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se respingă primele motive ale celor două recursuri ca nefondate.

Cu privire la al doilea motiv al fiecărui recurs, întemeiate pe depășirea de către Tribunal a limitelor controlului său jurisdicțional, întrucât ar fi substituit aprecierea CER cu propria apreciere în ceea ce privește stabilirea densității particulelor în cadrul calculului lui Morrow

Argumentația părților

98 Prin intermediul celui de al doilea motiv, Republica Franceză și Comisia susțin că, la punctele 100, 102 și 103 din hotărârea atacată, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept substituind aprecierea CER și cea a Comisiei cu propria apreciere și depășind astfel limitele controlului său jurisdicțional.

99 Astfel, potrivit recurentelor, prin faptul că a constatat că CER ar fi trebuit să rețină, în vederea aplicării calculului lui Morrow, o densitate a particulelor de dioxid de titan mai scăzută decât cea de 4,3 g/cm^3 pe care a utilizat-o și că, pentru aplicarea acestui calcul, ar fi trebuit mai degrabă să rețină densitatea aglomeratelor de particule nanometrice de dioxid de titan, Tribunalul ar fi adus atingere puterii de apreciere a CER și a Comisiei.

100 În susținerea acestor motive, ele arată *primo* că, în mod contrar a ceea ce a considerat Tribunalul la punctul 100 din hotărârea atacată, CER a examinat elementele necesare pentru determinarea densității particulelor, în special faptul că particulele de dioxid de titan aveau tendința de a se aglomera ca urmare a dimensiunii lor nanometrice.

101 *Secundo*, acestea susțin că, în cadrul cunoașterii sale științifice, CER a putut considera în mod legitim ca fiind adecvat să rețină valoarea „standard” a densității particulelor de 4,3 g/cm^3.

102 Astfel, în opinia Republicii Franceze, CER a putut lua în considerare existența unor fenomene de sedimentare a particulelor în plămâni. În plus, nu s-ar putea prezuma că densitatea aglomeratelor de particule era de 1,6 g/cm^3. La rândul său, Comisia afirmă că studiul Heinrich nu indica densitatea, gradul de aglomerare și sedimentarea particulelor de dioxid de titan testate.

103 *Tertio*, recurentele afirmă că, prin constatarea unei erori vădite de apreciere pentru motivul, rezultat în special din cuprinsul punctelor 100 și 102 din hotărârea atacată, că CER reținuse o valoare a densității corespunzătoare celei a particulelor de dioxid de titan, iar nu a aglomeratelor acestor particule, Tribunalul s-a pronunțat, deși nu intra în competența sa, cu privire la concluziile științifice la care ajunsese CER pe baza elementelor de care acesta dispunea.

104 În susținerea celui de al doilea motiv al fiecărui recurs, Regatul Suediei și ECHA subliniază că problema aglomerării particulelor, în special în mediul pulmonar, constituie o problemă științifică deosebit de complexă, care nu este de competența Tribunalului.

105 CWS Ș.a., precum și Billions Europe Ș.a. contestă temeinicia argumentației recurentelor, precum și a argumentației Regatului Suediei și a ECHA.

Aprecierea Curții

106 În această privință trebuie amintit că, atunci când autoritățile Uniunii Europene dispun de o largă putere de apreciere, în special în ceea ce privește aprecierea elementelor de fapt de ordin științific și tehnic deosebit de complexe pentru a determina natura și întinderea măsurilor pe care le adoptă în acest cadru, controlul instanțelor Uniunii trebuie să se limiteze la a examina dacă exercitarea unei astfel de competențe nu este afectată de o eroare vădită sau de un abuz de putere ori dacă aceste autorități nu au depășit în mod vădit limitele puterii lor de apreciere. Astfel, într-un asemenea context, instanțele Uniunii nu pot să substituie cu aprecierea lor privind elementele de fapt de ordin științific și tehnic pe cea a instituțiilor, care sunt singurele cărora Tratatul FUE le-a încredințat această sarcină (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 iulie 2011, Nickel Institute, C-14/10, EU:C:2011:503, punctul 60 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 9 noiembrie 2023, Chemours Netherlands/ECHA, C-293/22 P, EU:C:2023:847, punctul 134 și jurisprudența citată).

107 În mod special, Curtea a statuat, în acest context, că puterea largă de apreciere a autorităților Uniunii, care presupune un control jurisdicțional limitat al exercitării sale, nu se aplică exclusiv în ceea ce privește natura și sfera de aplicare a dispozițiilor care trebuie adoptate, ci se aplică, într-o anumită măsură, și constatării datelor de bază. Cu toate acestea, un astfel de control jurisdicțional, chiar dacă are o întindere limitată, impune ca autoritățile Uniunii autoare ale actului în cauză să fie în măsură să demonstreze în fața instanței Uniunii că actul a fost adoptat prin exercitarea efectivă a puterii lor de apreciere, care presupune luarea în considerare a tuturor elementelor și circumstanțelor pertinente ale situației pe care acest act a urmărit să o reglementeze (Hotărârea din 9 noiembrie 2023, Chemours Netherlands/ECHA, C-293/22 P, EU:C:2023:847, punctul 135 și jurisprudența citată).

108 În speță, din dosarul înaintat Curții reiese că, la Tribunal, Billions Europe Ș.a. au invocat o eroare vădită de apreciere a CER și a Comisiei, pentru motivul că, la aplicarea calculului lui Morrow în cazul studiilor Lee și Heinrich, efectuată pentru a aprecia fiabilitatea și acceptabilitatea acestor studii, CER a reținut o valoare a densității particulelor de dioxid de titan de 4,3 g/cm^3, deși ar fi trebuit să țină seama de densitatea aglomeratelor de particule nanometrice de dioxid de titan de tip „P25”, care, potrivit studiilor științifice menționate de aceste părți, era de 1,6 g/cm^3.

109 În răspunsul lor, Comisia și ECHA au susținut că, în mod întemeiat, CER nu a luat în considerare densitatea aglomeratelor de particule nanometrice de dioxid de titan, ci pe cea a particulelor acestei substanțe, dat fiind că studiul Heinrich nu indica nici densitatea particulelor testate, nici gradul de aglomerare și de sedimentare ale acestor particule și că, în aceste împrejurări, era

adecvat ca CER să ia în considerare valoarea „standard” a densității particulelor de dioxid de titan, cu alte cuvinte valoarea de referință reținută de comunitatea științifică în ceea ce privește această densitate.

110 La punctul 97 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat că, „independent de problema valorii exacte a densității care trebuia luată în considerare de CER pentru a calcula supraîncărcarea lui Morrow, problemă care oricum nu trebui[a] examinată de Tribunal, argumentația [reclamantelor în primă instanță] ridic[a] înainte de toate chestiunea dacă CER a săvârșit o eroare vădită de apreciere în legătură cu tipul de densitate reținut”.

111 În acest context, la punctul 100 din această hotărâre, Tribunalul a considerat că, „[d]esigur, e[a] adevărat […] că studiul Heinrich nu furniza nicio indicație cu privire la densitate și nici cu privire la gradul de aglomerare și de sedimentare ale particulelor de dioxid de titan testate”, cu toate acestea, „reținând o valoare de densitate corespunzătoare densității particulelor de 4,3 g/cm^3 și, prin urmare, tot o densitate mai mare decât densitatea aglomeratelor de particule nanometrice de dioxid de titan […], CER nu a luat în considerare toate elementele relevante ale speței”. Potrivit Tribunalului, aceste elemente erau „caracteristicile particulelor testate în studiul Heinrich, în special dimensiunea lor nanometrică și tipul «P25» al acestora, faptul că aceste particule aveau tendința de a se aglomera, precum și faptul că densitatea aglomeratelor particulelor era mai mică decât densitatea particulelor și că, în consecință, aglomeratele de particule ocupau mai mult volum în macrofagele alveolare din plămâni”.

112 La punctul 103 din hotărârea menționată, Tribunalul a concluzionat că „CER a omis să țină cont de toate elementele pertinente pentru [calculul lui Morrow]” prin neluarea în considerare a elementelor menționate la punctul 100 din aceeași hotărâre și că, „prin urmare, a săvârșit o eroare vădită de apreciere”. În plus, la același punct, Tribunalul a precizat că „eroare[a] [CER] f[ăcea] ca rezultatul aplicării [acestui] calcul[…] la […] studiu[l] [Heinrich] să nu fie plauzibil și, în consecință, concluziile CER potrivit cărora supraîncărcarea plămânilor din cadrul studiului menționat era acceptabilă și rezultatele studiului respectiv erau suficient de fiabile, pertinente și adecvate pentru evaluarea potențialului cancerigen al dioxidului de titan […] [erau] de asemenea viciate de o eroare vădită de apreciere”.

113 Prin urmare, din considerațiile Tribunalului amintite la punctele 110-112 din prezenta hotărâre reiese că, astfel cum a arătat în esență doamna avocată generală la punctul 95 din concluzii, acesta a apreciat că luarea în considerare de către CER a valorii standard a densității particulelor de dioxid de titan pentru calculul lui Morrow ar fi greșită și că ar fi trebuit să fie utilizată o valoare mai scăzută a densității, corespunzătoare valorii densității aglomeratelor de particule nanometrice, în circumstanțele în cauză.

114 Or, prin această apreciere, Tribunalul nu s-a limitat să verifice că CER a ținut seama în mod corespunzător de toate elementele relevante pe care cunoștințele științifice disponibile îi impuneau să le ia în considerare, în special în speță, astfel cum însuși comitetul a constatat în avizul său, tendința particulelor nanometrice de tip „P 25”, precum cele observate în cadrul studiului Heinrich, de a forma aglomerate cu o densitate inferioară celei a particulelor înseși.

115 Astfel, Tribunalul, deși a arătat la punctul 100 din hotărârea atacată că, după cum au susținut Comisia și ECHA în fața sa, fără ca Billions Europe ș.a. să conteste, studiul Heinrich nu furniza nicio indicație cu privire la densitate și nici cu privire la gradul de aglomerare și de sedimentare

ale particulelor de dioxid de titan testate, a considerat că valoarea reținută de CER, care corespunde valorii standard a densității particulelor de dioxid de titan, nu era oricum adecvată, dat fiind că ea a fost „întotdeauna mai mare” decât cea a densității aglomeratelor.

116 Or, într-un context în care, astfel cum reiese din propriile constatări ale Tribunalului, nu existau date disponibile care să permită să se stabilească în mod fiabil tipul de densitate adecvată care să fie reținut în vederea aplicării calculului lui Morrow în cazul studiului Heinrich, nu intra în competența acestuia să soluționeze el însuși problema caracterului adecvat al valorii densității particulelor de dioxid de titan reținute de CER în raport cu fenomenul de aglomerare a acestor particule, problemă care impunea efectuarea unei evaluări științifice și, în cele din urmă, substituirea concluziilor autorităților competente în această privință cu propriile concluzii.

117 Cu toate acestea, conform unei jurisprudențe constante, dacă motivele unei decizii a Tribunalului conțin o încălcare a dreptului Uniunii, însă dispozitivul acesteia apare ca fiind întemeiat pentru alte motive de drept, o asemenea încălcare nu este de natură să determine anularea acestei decizii și este necesar să se procedeze la o substituire de motive (Hotărârea din 23 ianuarie 2019, Deza/ECHA, C-419/17 P, EU:C:2019:52, punctul 87 și jurisprudența citată).

118 În această privință, astfel cum s-a amintit la punctul 107 din prezenta hotărâre, chiar și atunci când autoritățile Uniunii dispun de o putere de apreciere care se aplică, într-o anumită măsură, și constatării datelor care trebuie să servească drept bază pentru adoptarea unui act care intră în sfera competențelor lor, controlul exercitat de instanța Uniunii în privința acestui act impune totuși ca aceste autorități să fie în măsură să stabilească faptul că actul în discuție a fost adoptat în temeiul exercitării efective a acestei puteri de apreciere și în special că ele au luat în considerare toate elementele și circumstanțele pertinente ale situației pe care acest act a urmărit să o reglementeze.

119 În speță, este suficient să se arate, astfel cum a subliniat Tribunalul la punctul 98 din hotărârea atacată, că CER a constatat în avizul său că particulele primare de dimensiune nanometrică, cum sunt particulele de dioxid de titan utilizate în cadrul evaluării studiului Heinrich, aveau tendința de a se aglomera. Cu toate acestea, astfel cum se subliniază la același punct 98, CER a efectuat această constatare numai „în ceea ce privește aerosolii, mai exact particulele suspendate în aer”, și fără a menționa o eventuală legătură cu tipul de densitate care trebuia reținută în vederea aplicării calculului lui Morrow.

120 Or, recurentele și celelalte părți care le susțin poziția nu contestă faptul că, astfel cum a subliniat Tribunalul în esență la punctul 101 din hotărârea atacată, fenomenul de aglomerare a particulelor de dioxid de titan era susceptibil să aibă o incidență asupra evaluării valorii densității acestora și, prin urmare, asupra aplicării calculului lui Morrow în cazul studiilor în cauză, dat fiind că această valoare constituia unul dintre parametrii acestui calcul. Prin urmare, CER era obligat să ia în considerare acest parametru în scopul acestui calcul.

121 Cu toate acestea, cum Tribunalul a constatat la punctul 99 din hotărârea atacată că părțile erau de acord că densitatea aglomeratelor de particule de dioxid de titan era mai mică decât cea a particulelor primare, reiese din motivele acestei hotărâri că avizul CER nu conținea niciun element care să fi permis Tribunalului să concluzioneze că acest comitet își exercitase în mod efectiv puterea de apreciere și luase în mod corespunzător în considerare fenomenul de aglomerare menționat pentru a decide că, în pofida acestei diferențe de densitate, trebuia să se rețină o valoare corespunzătoare valorii standard a particulelor primare de dioxid de titan.

122 Pe de altă parte, reiese din jurisprudența Curții că, în pofida largii puteri de apreciere de care dispun autoritățile competente ale Uniunii, instanța Uniunii este competentă să controleze dacă acestea nu au ignorat elementele relevante ale unui studiu fiabil a cărui luare în considerare ar fi modificat evaluarea globală a elementelor de probă de care puteau dispune și care ar fi lipsit de plauzibilitate decizia finală la care au ajuns în actul atacat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 martie 2023, PlasticsEurope/ECHA, C-119/21 P, EU:C:2023:180, punctul 52).

123 În consecință, incertitudinile referitoare la fenomenul de aglomerare și la densitatea particulelor de dioxid de titan în cadrul aprecierii studiului Heinrich, invocate de Comisie și de ECHA, nu puteau scuti CER să facă o evaluare a acestui fenomen și a eventualelor sale efecte asupra valorii densității particulelor care trebuie reținute la aplicarea calculului lui Morrow în cazul acestui studiu, pe baza celor mai fiabile și mai recente studii științifice, pentru a se asigura că alegerea valorii densității reținute în final era adecvată. Aceste incertitudini nu puteau nici să împiedice Tribunalul, sesizat cu o contestare a acestei alegeri întemeiată pe studii științifice, să verifice dacă acest comitet își îndeplinise această obligație.

124 În ceea ce privește argumentul Comisiei și al ECHA întemeiat pe dorința de a facilita comparația între studiul Lee și studiul Heinrich și de a evita introducerea unui factor de incertitudine în această comparație, aceste părți nu au explicat, nici în fața Tribunalului, nici în fața Curții, în ce mod alegerea unei valori a densității diferite de valoarea densității „standard” a particulelor de dioxid de titan era de natură să compromită fiabilitatea comparației între aceste două studii, inclusiv în ipoteza în care valoarea densității reținute ar fi mai coerentă cu datele disponibile rezultate din studiul Heinrich.

125 Din motivele care precedă rezultă că, în pofida faptului că Tribunalul a considerat în mod eronat că, în speță, îi revenea sarcina de a aprecia caracterul adecvat al alegerii valorii standard a densității particulelor de dioxid de titan, reținută de CER în vederea aplicării calculului lui Morrow, acesta nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat că CER a omis să ia în considerare toate elementele relevante pentru a calcula supraîncărcarea plămânilor în vederea evaluării studiului Heinrich pe baza acestui calcul.

126 Având în vedere toate aceste considerații, este necesar să se respingă al doilea motiv al fiecărui recurs.

Cu privire la al treilea și la al patrulea motiv din cauza C-71/23 P și la al treilea motiv din cauza C-82/23 P, întemeiate pe nemotivare și pe o eroare de drept, întrucât Tribunalul a concluzionat că dioxidul de titan nu era o „substanță care deține capacitatea intrinsecă de a provoca cancer”, în sensul punctului 3.6.2.2.1 din anexa I la Regulamentul nr. 1272/2008

Argumentația părților

127 Prin intermediul celui de al treilea motiv, Republica Franceză susține că punctele 157 și 158 din hotărârea atacată sunt afectate de nemotivare. În această privință, Republica Franceză arată că, deși Tribunalul a constatat, la punctul 158 din această hotărâre, că „unul dintre elementele-cheie ale toxicității observate” era cantitatea de particule inhalată, el s-a întemeiat exclusiv pe această împrejurare pentru a concluziona că modul de acțiune a cancerigenității particulelor de dioxid de titan nu ținea de o capacitate intrinsecă a acestei substanțe de a provoca cancer. Or, pentru a ajunge la o astfel de concluzie, Tribunalul ar fi trebuit în mod necesar să examineze toate „elementele-cheie ale toxicității observate”, iar nu doar unul dintre acestea.

128 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, Republica Franceză și, prin intermediul celui de al treilea motiv, Comisia, ambele susținute de ECHA și de Regatul Suediei, susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a interpretat în mod eronat noțiunea de „proprietăți intrinsece” ale unei substanțe în raport cu economia și cu obiectivele Regulamentului nr. 1272/2008.

129 Republica Franceză susține, pe de o parte, că raționamentul Tribunalului, în special punctul 158 din această hotărâre, se întemeiază pe premisa că o substanță a cărei cancerigenitate se manifestă în prezența unei anumite cantități de particule inhalate nu poate fi considerată ca deținând capacitatea intrinsecă de a provoca cancer. Această premisă ar fi atât artificială, cât și eronată. Pe de altă parte, acest raționament nu ar fi conform cu obiectivul Regulamentului nr. 1272/2008, enunțat în considerentul (1) și la articolul 1 alineatul (1), de a garanta un nivel ridicat de protecție a sănătății umane și a mediului. În sfârșit, punctul 141 din hotărârea atacată s-ar întemeia pe o interpretare eronată a Hotărârii din 21 iulie 2011, Nickel Institute (C-14/10, EU:C:2011:503).

130 La rândul său, în cadrul primului aspect al celui de al treilea motiv, Comisia susține că interpretarea dată de Tribunal noțiunii de „proprietăți intrinsece” de la punctele 135-142 din hotărârea atacată nu ține seama în mod suficient de contextul și de finalitatea Regulamentului nr. 1272/2008 și încalcă principiul precauției. În lumina acestei interpretări contextuale și teleologice, ar trebui să se considere că compoziția chimică a unei substanțe nu ar fi neapărat suficientă pentru a determina proprietățile intrinsece ale acesteia, care pot conduce la clasificarea sa ca substanță periculoasă. În special, chiar forma sau starea fizică specifică în care substanța respectivă este introdusă pe piață ar putea avea astfel de proprietăți care să impună această clasificare pentru a asigura o protecție completă a utilizatorilor. Aceasta ar fi situația în speță, având în vedere retenția și slaba solubilitate a dioxidului de titan. În plus, această instituție susține că neluarea în considerare a efectelor cancerigene ale unei substanțe în cadrul clasificării sale și al etichetării sale armonizate limitează comunicarea de informații pe această bază și capacitatea utilizatorilor de a lua măsuri de precauție adecvate și împiedică aplicarea altor acte legislative întemeiate pe evaluarea riscurilor.

131 Pe de altă parte, Comisia contestă pertinența distincției introduse de Tribunal, la punctul 166 din hotărârea atacată, între dispozițiile Regulamentului nr. 1272/2008 aplicabile în cadrul autoclasificării și dispozițiile aplicabile în materie de clasificare și de etichetare armonizate.

132 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, Comisia susține că, la punctele 157-160 din hotărârea atacată, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a confundat relevanța cantității de particule inhalate și a modului de acțiune asociat cancerigenității particulelor de dioxid de titan cu noțiunea de „proprietăți intrinsece”, care se referă, în speță, la forma, precum și la retenția și la slaba solubilitate a substanței în cauză. Tribunalul ar fi omis astfel să țină seama de punctul 3.6.1.1 din anexa I la Regulamentul nr. 1272/2008.

133 CWS Powder Coatings Ș.a., precum și Billions Europe Ș.a. contestă temeinicia acestei argumentații.

Aprecierea Curții

134 Potrivit unei jurisprudențe constante, obiecțiunile îndreptate împotriva unor motive neesențiale ale unei decizii a Tribunalului nu pot determina anularea acestei decizii și sunt, așadar, inoperante (Hotărârea din 10 noiembrie 2022, Laboratoire Pareva/Comisia, C-702/21 P, EU:C:2022:870, punctul 52 și jurisprudența citată).

135 În speță, este necesar să se arate că, la punctul 122 din hotărârea atacată, Tribunalul a admis primul aspect al primei critici, întemeiat pe erori vădite de apreciere în ceea ce privește acceptabilitatea și fiabilitatea studiului Heinrich. La punctul 123 din hotărârea menționată, Tribunalul a arătat însă că, „în interesul bunei administrări a justiției”, se impunea continuarea examinării acțiunii și pronunțarea cu privire la al doilea aspect al acestui prim motiv, întemeiat pe faptul că clasificarea și etichetarea contestate nu vizau o substanță care deține capacitatea intrinsecă de a provoca cancer, „pentru o soluționare completă a litigiului”.

136 Rezultă că al treilea și al patrulea motiv din cauza C-71/23 P și al treilea motiv din cauza C-82/23 P, care vizează considerațiile pe care s-a întemeiat Tribunalul în cadrul examinării acestui al doilea aspect, sunt îndreptate împotriva unor motive neesențiale ale hotărârii atacate și trebuie deci înlăturate ca inoperante.

137 Din ansamblul celor ce precedă rezultă că cele două recursuri trebuie respinse.

Cu privire la cheltuielile de judecată

138 În temeiul articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

139 Articolul 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din regulamentul menționat, prevede că partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

140 În speță, întrucât CWS Ș.a. și Billions Europe Ș.a. au solicitat obligarea Republicii Franceze și a Comisiei la plata cheltuielilor de judecată, iar acestea din urmă au căzut în pretenții, se impune obligarea acestora să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, și pe cele efectuate de CWS Ș.a., precum și de Billions Europe Ș.a. în cauza C-71/23 P și, respectiv, în cauza C-82/23 P.

141 Potrivit articolului 184 alineatul (4) din acest regulament, în cazul în care un intervenient în primă instanță participă la procedura de recurs, Curtea poate decide ca acesta să suporte propriile cheltuieli de judecată.

142 În speță, este necesar să se decidă că Regatul Țărilor de Jos, Regatul Suediei, ECHA, precum și Cefic Ș.a. vor suporta propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară și hotărăște:

1) **Respinge recursurile.**

2) **Obligă Republica Franceză să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de CWS Powder Coatings GmbH, Brillux GmbH & Co. KG, Daw SE, Billions Europe Ltd, Cinkarna Metalurško-kemična Industrija Celje d.d. (Cinkarna Celje d.d.), Evonik Operations GmbH, Kronos Titan GmbH, Precheza a.s., Tayca Corp., Tronox Pigments (Holland) BV, Venator Germany GmbH, precum și de Sto SE & Co. KGaA în cauza C-71/23 P.**

3) **Obligă Comisia Europeană să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de CWS Powder Coatings GmbH, Brillux GmbH & Co. KG, Daw SE, Billions Europe Ltd, Cinkarna Metalurško-kemična Industrija Celje d.d. (Cinkarna Celje d.d.), Evonik Operations GmbH, Kronos Titan GmbH, Precheza a.s., Tayca Corp., Tronox Pigments (Holland) BV, Venator Germany GmbH, precum și de Sto SE & Co. KGaA în cauza C-82/23 P.**

4) **Regatul Țărilor de Jos, Regatul Suediei, Agenția Europeană pentru Produse Chimice (ECHA), Conseil Européen de l'Industrie Chimique – European Chemical Industry Council (Cefic), Conseil Européen de l'Industrie des Peintures, des Encres d'Imprimerie et des Couleurs d'Art (Consiliul European al Industriei Vopselelor, Cernelurilor Tipografice și Vopselelor pentru Arte Plastice) (CEPE), British Coatings Federation Ltd (BCF) și American Coatings Association, Inc. (ACA) vor suporta propriile cheltuieli de judecată.**

Semnături